

Lengyel Pál – Szekszárd – eszperantó nyomda

A dombóvári Helytörténeti Múzeumban kiállított nyomda érdekes nyomda-ipartörténeti ritkasággal bővült 2004-ben.

A Szekszárdon működő Lengyel Pál (1868-1932) nyomdász, újságíró, akadémikus nyomdája Dombóvárra került, amelyet G. Nagy Róbert közreműködésével az 1970-es és 1990-es években Szekszárdon működő, Lengyel Pál nevét viselő eszperantó klub ajánlott fel, így megmentve a "Sötét hullámsír"-tól több tíz kilónyi ólomkaraktert és a betűket tároló szedőasztalt, nyolc fiókjával együtt.

A nyomdát Erky-Nagy Tibor tipográfus restaurálta ill. állította ki, 2005. március 15-én.

Dr. Szilágyi Mihály szekszárdi eszperantista "*Paulo Lengyel*" című 1988-ban megjelent könyvében, nyomon követhetjük - magyar és eszperantó nyelven - a nyomdász életútját.

Néhány gondolat Lengyel Pálról:

Gyermekkoráról szinte semmit sem tudni. Szülei Szabadkán éltek. Lengyel Géza tanár és Juhász Mária házasságából született 1868. április 1-jén Pál Hugó. *(A Hugó keresztnévet külön is szívesen használta, pl. álnevében Regéczi Hugó.)*

Négyéves korában árvaságra jut. Nagyanyja neveli, majd a gimnázium első tagozatát Pécsen végzi el.

1883. augusztus 1-jén tanoncnak szerződtek Újfalusy Lajos nyomdájában, a Szekszárdi Nyomda jogelődjénél.

A tanoncévek lejártával a korabeli szokásokhoz híven vándorútra kelt, hogy öregbítse ismereteit. Pesten, majd a szepességi városokban, Abaúj-Torna megyében *(a valamikori Csehszlovákiához tartozott)*, de Szepesbélán is megfordult. Regécen is járt, innen kölcsönözte írói álnevét.

A vándorévek után hivatalnoki állásba kerül, ekkor ismerkedett meg a századforduló társadalmának szekszárdi és Tolna megyei elitjével.

1895. szeptember 10-én bejelentett nyomdanyitás a szekszárdi Mérey utca 7. számú házára vonatkozott. *(A nyomda alapításának 2015-ben volt a 120 éves évfordulója!)*

1900 májusától világhírnévre tett szert Szekszárd s annak Szent László utcai kis nyomdája: itt készült az eszperantó világlapja, a Lingvo Internacia, azaz a Nemzetközi Nyelv 1904-ig.

Lengyel Pál életpályája mindvégig a nyomdászathoz kötődött, írói vénája 30 éves korában bontakozott ki, ezzel egybeesett az eszperantóval való találkozása.

Anekdotákat gyűjt, újságcikkeket ír, eleinte csak magyarul, majd eszperantóul adja ki munkáit. A nemzetközi nyelv egy csapásra megadta az egy életre szóló impulzust, amely idős korában is lázban tartotta.

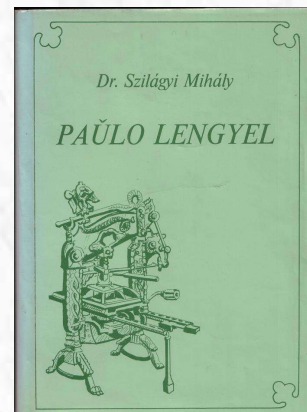
A kivándorlás hullámai őt is Nyugatra sodorták. 1904 szeptemberében családotul Párizsba költözött, ahol elévülhetetlen érdemeket szerzett a nyomdaiparban, az eszperantó nyelvészetben és újságírásban.

Felfelé ívelő pályáját kettétöri az első világháború és a franciaországi internálás borzalmas évei.

Az internáló táborban szerzett betegsége a húszas évek második felében elhatalmasodik szervezetén.

Élete hátralévő éveiben már nem ad hírt magáról.

1932. október 4-én hal meg Budapesten.

Forrás: <http://www.eszperanto.uw.hu> - az eszperantó nyelv Dombóváron a dokumentumok tükrében

- A szekszárdi nyomda falán sokáig emléktábla őrizte Lengyel Pál emlékét.
- A szekszárdi nyomda helyiségében működött 2004-ig a Lengyel Pálról elnevezett városi eszperantó csoport.
- A nyomda szedőszekrénye az eredeti eszperantós betűkészlettel ma is látható a dombóvári helytörténeti gyűjteményben.

Szerkesztette: Szilvási László
Eszperantó Alapítvány
www.eszperanto.hu